

شیوع هپاتیت C و عوامل مرتبط با آن در اهداکنندگان پایگاه انتقال خون کرمان، نیمه دوم سال ۱۳۸۲

دكتر مريم دلاوري ، دكتر سيدمرتضي طباطبايي ، هوشنگ شيخ بردسيري ، زهرا معارفدوست أ

ویروس هپاتیت C یکی از شایع ترین علل بیماری كبدى و از مشكلات عمده بهداشت جهاني است (١). اين ويروس به عنوان مهمترين عامل بروز هپاتيت هاي بعد از انتقال خون شناخته شده است (۲). دست کم، ۷ درصد مبتلایان به سمت مزمن شدن که شایع ترین اندیکاسیون برای پیوند کبد است و بیش از ۲۰ درصد به سمت سیروز که خطر ابتلا به کارسینوم سلولهای کبدی را افزایش مىدهد، پيش مىروند اين بيمارى بهطور تخمينى مسؤول ۸ تا ۱۰ هزار مرگ در سال در ایالت متحده آمریکاست (٣). در مطالعهای، ۵۰ درصد افرادی که از خون یا فرآورده های خونی قبل از انجام تستهای غربالگری هپاتیت C استفاده کرده بودند، تست مثبت قطعی هپاتیت C داشتند (۴). برای اولین بار در اوایل دهـه ۱۹۷۰ میلادی با غربالگری اهداکنندگان از نظر وجود anti-HCV و حذف منابع تجاری خون، فراوانی هپاتیت C مرتبط با انتقال خون بهطور چشمگیری کاهش یافت و در حال حاضر تنها ۰/۵٪ از كل جمعيت اهداكنندگان، عفونت HCV دارند (۴). با توجه به این که هنوز واکسن مؤثری در پیش گیری از هپاتیت C در دسترس نیست و گروهی با وجود آگـاهی از احتمال داشتن این بیماری با انگیزه دستیابی به جواب آزمایش، اقدام به اهدای خون می کنند. همچنین با نگاهی به گزارشهای متفاوت شیوع هپاتیت C و عوامل مرتبط با آن در مقالههای مختلف این پژوهش انجام شد (۳). بــا توجــه به نقش اساسی انتخاب صحیح اهداکنندگان در سلامت خون، هدف از این تحقیق بر پایه تعیین شیوع هپاتیت C و عوامل مرتبط با آن در اهداكنندگان خون پایگاه انتقال خون

كرمان در نيمه دوم سال ۱۳۸۲ قرار داده شد.

مطالعه انجام شده از نوع (cross-sectional) مقطعی و مطالعه دادههای موجود و جمعیت مورد مطالعه ۱۵۲۵۲ جهت اهدای اهداکننده بود که طی نیمه دوم سال ۱۳۸۲ جهت اهدای خون به پایگاه انتقال خون کرمان مراجعه کرده بودند. برای هریک از نمونه ها یک فرم اطلاعاتی شامل سؤالاتی در مورد مشخصات فردی – اجتماعی داوطلب، مانند سن (گروه سنی ۴۰ سال، زیر ۴۰ سال و بالای ۴۰ سال)، جنس، تحصیلات، وضعیت تأهل، دفعات اهدای خون (اهداکننده بار اول، با سابقه) و شغل (مشاغل پرخطر مانند پرسنل مراکز بهداشتی درمانی، نظامی و سرباز و سایر مشاغل) با استفاده از اطلاعات کامپیوتری موجود در واحد ثبت نام داوطلبان اهدای خون تکمیل شد و نتیجه آزمایش هپاتیت که هر اهداکننده در فرم مذکور ثبت گردید.

نمونه های سرمی از جهت HCV-Ab به روش الیزا توسط کیت (اویسنا) بررسی و نتایج مثبت آن توسط RIBA تأیید شده بود و کلیه نمونه های افرادی که جواب مثبت قطعی داشتند به عنوان افراد مبتلا به هپاتیت C درنظر گرفته شدند.

در این مطالعه متوسط سن اهداکنندگان ۱۲/۰۶ ± ۲۹/۴ و بیشترین افراد در محدوده سنی ۲۵ تـا۳۰ سـال بودنـد. از این تعداد ۸۱٪ مرد و ۱۹٪ اهداکننـدگان زن بودنـد. ۲۸۲ درصد متأهل و ۲۷/۶ درصد مجرد ، ۳۸/۴ درصد اهداکننده بار اول و ۱۶/۶ درصد سابقه اهدای خون داشتند. از لحاظ تحصیل، ۱۳/۷٪ زیر دیـپلم و بـیسـواد و ۲۱/۳٪ دیـپلم و ۷۲٪ بالاتر از دیپلم بودند. ۴/۶ درصد اهداکنندگان مشاغل پرخطـر از لحاظ ابـتلا بـه هپاتیـت C داشـتند و ۲۷۰٪ اهداکنندگان از نظر ۲۷۸٪ مثبت بودنـد. در ایـن مطالعـه اهداکنندگان از نظر ۲۷۸٪

هیاتیت C در مردان، اهداکنندگان بار اول، مشاغل پرخطر و تحصيلات يايين بيش از زنان، اهداكنندگان با سابقه، مشاغل کم خطر و تحصیلات بالا بود (p<٠/٠٥). ولي ارتباطی بین وضعیت تأهل و سن با ابتلا به هپاتیت C وجود نداشت.

در این مطالعه، میزان واقعی هیاتیت C در جامعه اهداکنندگان با احتمال ۹۵ درصد از حداقل ۰/۲۹٪ تا حداکثر $^{\circ}$ ۰/۴۹/ برآورد می گردد $^{\circ}$ ۱. در $^{\circ}$ ۱. در $^{\circ}$ ۱. در مطالعهای در سال ۲۰۰۴ میلادی در انگلیس در سه شهر بزرگ جورجیا، نمونه سرمی اهداکنندگان خون از نظر HCV توسط اليزا و NAT بررسي شد؛ ٧/٨٪ اهداكننـدگان هیاتیت C داشتند که از درصد به دست آمده در مطالعه ما بیشتر است (۷). ولی در مطالعه ای که در سال ۲۰۰۴ میلادی بر روی ۱۲۱۶۷ اهداکننده تایلندی از نظر HCV به روش اليزا و ايمنوبلات انجام شد درصد حاصل (٢/٩٪) از تحقيق ما كمتر شد (ع).

در تحقیق دیگری در سال ۱۳۸۲، موارد مثبت HCV در یایگاه انتقال خون تبریز ۰/۹۸٪ گزارش شد که از درصد پایگاه کرمان بیشتر بهدست آمد (۹). با غربالگری اهداکننـدگان از نظر وجود anti-HCV و حـذف منابع تجاری خون، فراوانی انتظاری هیاتیت C مرتبط با انتقال خون در حال حاضر حدود ۵/۰٪ جمعیت اهداکنندگان است و درصد حاصل از این مطالعه کمتر از رقم مورد انتظار جهانی است (۳).

دراین مطالعه رابطه معنی داری بین سن و وضعیت تأهل با هیاتیت C مشاهده نشد، ولی میزان ابتلا به هیاتیت C در مشاغل مختلف قابل توجه است و به نظر می رسد احتمال

این عفونت در بین کارکنان بهداشتی - درمانی و نظامیان نسبت به سایر مشاغل بیشتر است که مستلزم توجه بیشتر و آموزش این افراد در زمینه راههای ابتلا به هیاتیت C و چگونگی پیشگیری از آن می باشد (۳). همچنین درصد HCV مثبت در افراد با تحصیلات یایین بیشتر بود که نیازمند آموزش بیشتر در زمینه اهمیت انتقال بیماریهای عفونی از طریق خون در فاز نهفتگی و عدم امکان شناسایی عوامل عفونی در مراحل اولیه بیماری می باشد.

وجود رابطه معنى دار بين جنس مرد و هياتيت در مطالعه ما و مطالعات دیگران، مؤید بیشتر بودن رفتارهای يرخطر مانند تزريق مواد مخدر داخل وريدي و خالكوبي در مردان است (۱۱ و ۷ و ۶). با توجه به نتیجه حاصل از تحقیق و مقایسه آن با سایر مطالعات، درمی یابیم که شیوع هیاتیت C در اهداکنندگان خون کرمان حتی کمتر از درصد قابل انتظار جهاني است (٣). شايد غربالگري دقيق اهداكنندگان هنگام مصاحبه توسط يزشك سازمان و معاف شدن اکثر موارد HCV مثبت و دارای سابقه رفتارهای یر خطر، یا ارتقای کیفیت آزمایش های هیاتیت C در ایران در نتیجه آلودگی بسیار کم خون و فرآورده های خونی، دلیل این امر باشد که در هر صورت نشان دهنده بهبود كيفيت سيستم غربالگرى سازمان انتقال خون ايران است. از سوی دیگر توجه به شیوع پایین هپاتیت C در اهداکنندگان با سابقه نسبت به اهداکنندگان بار اول، نشان دهنده اهمیت این گروه در تأمین خون سالم و کافی است و توجه بیشــتر به این عزیزان، برخورد مناسب با آنها هنگام مراجعه به پایگاه های انتقال خون، دعوت به اهدای خون مکرر، همچنین قدردانی مناسب از آنان را می طلبد.

References:

- 1- Helen E harris and et al L, "Clinical course of hepatitis C virus during the first decate od infection" [2001]
- 2- Longa and et al, "target hepatitis C look back, Canada [1999]: 39(2): 194-200.
 - تورده نیا عبدالحسین: اصول طب داخلی هاریسون، ۳۵ اخگری آرش، ستورده نیا عبدالحسین: اصول طب داخلی هاریسون، ۲۰ اخگری آرش، ستورده نیا عبدالحسین: اصول طب داخلی هاریسون، ۲۰ Piazzam, and et al; sexual transmission of hepatitis C virus بیماریهای کبد و مجاری صفراوی (ترجمه) فصل ۲۹۵ (۲۰۰۱).
- 4- No Authors listed; transfusion transmission of HCV infection before anti-HCV testing of blood donations in England, transfusion, [2003]; 24(9): 1153-64.
- 5- Luksamijarulkulp, Thammatan; Hepatitis C virus infection among thai blood donors; Thailand [2004].
- 6- Akhtars and et al; Hepatitis C virus infection in asymptimatic male volunteer blood donors in Karachi, Pakistan: J viral hepat. 2004; 11(6): 524-35.
- and prevention with intramuscular immunoglobulin: Aids patient care STDS. 1998; 12(8): 611-8.
- 8- Bernyilssetc, second generation Anti-HCV screening in Seudi Arabia donor population Vox Sang 1994.